

Offentlige indkøb: Drivkraft for en mere bæredygtig udvikling

Et offentligt indkøb på 415 mia. kroner om året forpligter. Det offentlige har både et ansvar, men også en unik mulighed for at fremme bæredygtige hensyn. Mere bæredygtige og klimarigtige offentlige indkøb vil sikre ressourceeffektivitet i dag, men også et konkurrencedygtigt erhvervsliv i morgen. Dansk Erhverv præsenterer derfor en række anbefalinger, der skal fremme bæredygtighed i offentlige indkøb.

Dansk Erhverv foreslår

- **Bindende klimamål for reduktion af drivhusgasudledningen fra det offentlige indkøb**
- **Udvikling af positivliste for klimastandarder og metoder til klimaberegninger**
- **Bæredygtighedskrav skal indgå som konkurrenceparameter i alle offentlige udbud**
- **Bæredygtighedskrav i udbud skal strømlines med bæredygtighedslovgivning**
- **Styrkede kompetencer med professionel indkøbsuddannelse**

Bæredygtigt offentligt indkøb som drivkraft for bæredygtig udvikling

Danmark har en opgave i både at forbruge smartere og producere mere klimavenligt jf. bl.a. Paris aftalen. Dansk Erhverv opfordrer, i tråd med regeringens ambition om at nedbringe klimaftrykket på de offentlige indkøb¹, at det offentlige bruger sin handlekraft, når der købes ind. I 2021 købte det offentlige ind for ca. 415 mia. kr. årligt, hvilket svarer til knap 17 pct. af Danmarks BNP. Denne indkøbsmuskel skal bruges til at fremme en mere bæredygtig udvikling. Med sin store indkøbskraft, besidder det offentlige både et ansvar og en unik mulighed for at fremme bæredygtighed.

Mere bæredygtige offentlige indkøb kræver politisk vilje og ledelse. Der skal sættes klare og ambitiøse mål, og bæredygtige kvalitetsnormer og metoder skal, i højere grad end i dag, anvendes i konkurrencen om offentlige opgaver. Der er behov for en mere nuanceret tilgang til udbud, hvor kvalitet og bæredygtighed fylder mere og pris mindre. Når det offentlige f.eks. stiller klimakrav til det private ved løsningen af opgaver, stimuleres markedet nemlig til at tænke nyt og fokusere sin udvikling mod mere bæredygtige løsninger.

Mere bæredygtige offentlige indkøb vil understøtte en reel og efterspørgselsbaseret grøn omstilling af erhvervslivet, understøtte en mere bæredygtig samfundsudvikling og samtidig gavne fastholdelsen af danske arbejdspladser og virksomheders internationale konkurrenceevne.

Derfor præsenterer Dansk Erhverv fem anbefalinger, der har til formål at sikre rammevilkår, som understøtter mere bæredygtige offentlige indkøb i fremtiden.

Politisk handling er nødvendig for at sikre mere bæredygtige offentlige indkøb.

¹ [Regeringen. \(2022\). Ansvar for Danmark – Det politiske grundlag for Danmarks regering.](#)

1. Bindende klimamål for reduktion af drivhusgasudledningen fra det offentlige indkøb

Danmark skal reducere udledningerne af drivhusgasser med 70 pct. i 2030. Det vedtog Folketinget i 2020 med klimaloven. Klimaloven indeholdt dog ingen bindende reduktionsmål for det offentlige indkøb af varer og tjenester, der er fortsat ingen reduktionsmål for det offentlige indkøb. Men med regeringsgrundlaget blev det slået fast, at "*Regeringen vil nedbringe klimaaftrykket på de offentlige indkøb, herunder også indkøb af transport og opførelse af offentlige bygninger*".²

Selvom der er politisk bevågenhed, viser det stigende klimaaftryk af offentlige indkøb fra 2019 til 2021³, at der er behov for ambitiøse og bindende mål. Dansk Erhvervs undersøgelse⁴ viser, at der blandt befolkningen er opbakning til et bindende mål. Faktisk mener hver anden dansker, at offentlige indkøb bør være underlagt et bindende reduktionsmål. Et bindende mål om reduktion af drivhusgasser fra det offentlige indkøb bør således fortsat være et ukontroversielt mål. Et bindende klimamål skal sikre, at politiske ambitioner omsættes til handling.

I rapporten *Danmarks globale klimapåvirkning – Global afrapportering 2023*⁵ indgår et kapitel om klimaaftrykket for de offentlige indkøb. Indkøbsdata og emissionsfaktorer er udgangspunktet for beregningen, og EXIOBASE udgør kernen i beregningsmodellen, som Energistyrelsen og Økonomistyrelsen har brugt til at beregne klimaaftrykket fra det offentlige indkøb⁶. Dansk Erhverv anerkender, at der er behov for at forfine metoden. Men der er tilstrækkelige data og en anerkendt metode, som gør det muligt at fastsætte et bindende reduktionsmål for offentlige indkøb. Det spor skal vi forfølge og sætte handling bag.

Dansk Erhverv forslår, at målfastsættelsen tager hensyn til, at der er sektorforskelle og peger på tæt dialog med markedet som afgørende, når der fastsættes reduktionsmål for indkøbsområderne. Dansk Erhverv forslår yderligere, at målopfølgningen monitoreres løbende og offentliggøres årligt i form af en måling af, hvordan kommuner, regioner og staten performer ift. målsætningen kaldet "Det offentlige grønne barometer". Det faglige arbejde forankres hos Energistyrelsen og Økonomistyrelsen, der står bag de eksisterende beregninger, med inddragelse af ministerier og organisationer.

2. Udvikling af positivliste for klimastandarder og metoder til klimaberegninger

Der findes i dag solide og anerkendte metoder til eksempelvis CO₂-beregninger og opgørelser for et samlet klimaaftryk af et produkt eller en serviceydelse, men det er langt fra nok til at dække et offentligt indkøbs efterspørgsel efter klimavenlige løsninger. På internationalt, europæisk og nationalt plan er der fokus på standarder, data og metoder, som kan understøtte mere bæredygtige offentlige indkøb.

Der skal udvikles et styringsværktøj eller en "Positivliste for solide standarder og metoder til klimaberegninger", der kan sikre en ensartet anvendelse mellem virksomheder og offentlige indkøbere. Positivlisten skal bruge solide og bredt accepterede kriterier til at udpege sine anbefalede standarder og metoder, der anerkendes i EU, internationalt, samt inden for brancher og sektorer.

---

² Regeringen. (2022). [Ansvar for Danmark](#).

³ Økonomistyrelsen. (2023). [Klimaaftrykket af offentlige indkøb](#).

⁴ Dansk Erhverv. (2022). [Et stort flertal af danskerne ønsker fokus på grønne offentlige indkøb](#) og Dansk Erhverv. (2022). [Hver anden dansker ønsker bindende reduktionsmål for offentlige indkøb](#).

⁵ Energistyrelse. (2023). [Danmarks globale klimapåvirkning – Global afrapportering 2023](#).

⁶ Økonomistyrelsen. (2023). [Klimaaftrykket af offentlige indkøb](#).

Det er forudsigeligt, at markedet med tiden vil blive oversvømmet af forskellige standarder for beregnings- og opgørelsesmetoder, som vil være baseret på forskellige og mere eller mindre solide og anerkendte metoder. Det er afgørende for det offentlige indkøbs bæredygtighedsindsats, at danske virksomheder benytter sig af de samme solide og anerkendte standarder og beregningsmetoder. Det vil have stor betydning for markedsdialogen, hvis denne baseres på et styringsværktøj eller "positivliste", der kan medvirke til at sikre en ensartet anvendelse mellem virksomheder og offentlige indkøbere. Positivlisten vil støtte op om de fordele, miljømærkerne i mange år har givet i markedsdialogen, nemlig at skabe ensretning og tillid til miljøvurderingerne, samt holde omkostninger ifm. udbud på et rimeligt niveau.

3. Bæredygtighedskrav skal indgå som konkurrenceparameter i alle offentlige udbud

I erhvervslivet findes opfindsomhed, innovationsevne og vilje til at gøre tingene anderledes og bedre. Men en mere bæredygtig og klimarigtig udvikling kræver, at erhvervslivet har tryghed for investeringer i innovative løsninger og services. En tryghed der stimuleres, når der er klare politiske signaler og en tydelig efterspørgsel fra markedet.

Selvom den seneste "Status for offentlige konkurrence"⁷ fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen viser, at der har været en fremgang i grønne ord i EU-udbud fra 2020 til 2022, er brugen af bæredygtige krav i den offentlige sektors indkøb fortsat i høj grad baseret på frivillighed. Det betyder, at virksomheder reelt ikke har incitament til at levere bæredygtighed, innovation eller klimavenlige løsninger i udformningen af tilbud til offentlige udbud.

Et princip om, at bæredygtighedskrav skal indgå som konkurrenceparameter i alle offentlige udbud, skal sikre, at eksempelvis klima- og miljøkrav som udgangspunkt indgår som konkurrenceparameter, og at der dermed evalueres på tilbudsgivers evne til at levere innovative løsninger, der fremmer bæredygtighed. Fraviges dette, skal der være en forklaring som blandt andet bundet i en markedsanalyse.

Såfremt offentlige indkøbere inddrager bæredygtige indkøbskrav i fastsættelsen af udbuddets tildelingskriterier, har de funktion af at være konkurrenceparameter, og dermed vil tilbudsgivere konkurrere om at være bedst inden for evnen til at levere grøn innovation og klimavenlige løsninger.

4. Bæredygtighedskrav i udbud skal strømlines med lovgivningskrav

Virksomheder, der leverer til det offentlige, skal ikke oversvømmes med ukoordinerede rapporteringskrav. Derfor er det afgørende, at de kommende EU-krav til bæredygtighedsrapportering oversættes til offentlige indkøb i praksis.

Der er et voksende krav om mere og bedre information om virksomhedernes sociale og miljømæssige resultater og påvirkning af samfundet. Virksomhederne har en ny stor opgave i at etablere overblik over ny bæredygtighedsregulering både nationalt og på EU-niveau, og dernæst med at sikre overholdelse af de mange nye krav til rapportering og kommunikation.

EU-Kommissionen har revideret direktivet for ikke-finansiell-rapportering, da det skal være nemmere for erhvervslivet at udføre bæredygtighedsrapportering. Formålet med direktivet (CSRD) er at harmonisere virksomhedernes bæredygtighedsrapportering, så investorer kan sammenligne og følge udviklingen over tid. Det stiller store krav til virksomhederne her og nu, både de største, som er direkte omfattet af direktivet fra 1. januar 2024, men også på længere sigt, da reglerne indirekte også kommer til at påvirke SMV'er, der er underleverandører til de store virksomheder. Det er essentielt, at bæredygtighedsrapportering ikke kommer til at stå i vejen for bæredygtig handling. Der er behov for et rapporterings-setup, der understøtter udviklingen. Dansk Erhverv anbefaler, at krav til bæredygtighed i forbindelse med udbud tager udgangspunkt i bæredygtighedslovgivning herunder CSRD, og forslår at

---

⁷ Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. (2023). [Status for offentlig konkurrence 2022](#)

der udarbejdes værktøjer og vejledninger, som understøtter dette i regi af Forum for Bæredygtige indkøb.

5. Styrkede kompetencer med professionel indkøbsuddannelse

Både private og offentlige virksomheder har brug for medarbejdere med de rigtige kompetencer, så udbud og kontrakter skaber mest mulig værdi for både indkøbere og leverandører. CBS og RUC har begge set og responderet på behovet ved at etablere ECTS-berettigede efteruddannelsestilbud, men der er behov for mere⁸. Bæredygtigt indkøb er komplekst og forudsætter en mere nuanceret og professionel tilgang til udbud. Bæredygtigt indkøb kan ikke frakobles de økonomiske-, sociale, klima- og miljømæssige omkostninger, og derfor skal indkøberen kunne foretage en afvejning af, om den værdi, løsningen bidrager til, står i et rimeligt forhold til de relevante omkostninger. Udover TCO forudsætter bæredygtigt indkøb livscyklusvurderinger, hvor omkostninger ift. klima, miljø og socialøkonomi afvejes (LCA – Life Cycle Assessment), men også en forståelse for cirkulær økonomi og biodiversitet, og ikke mindst, hvordan man oversætter bæredygtige hensyn til en indkøbskontekst.

Der skal oprettes en ECTS-berettiget indkøbsuddannelse målrettet offentlige såvel som private aktører. Uddannelsesforløbet skal forankres på universitetsniveau inden for contract management, udbud og kontraktret.

Etableringen af en indkøbsuddannelse vil understøtte, at offentlige og private aktører taler samme sprog og kan arbejde professionelt med udbuds- og kontraktprocessen ud fra en fælles indsigt og mål om at skabe merværdi for alle parter og samfundet som helhed.

For yderligere information kontakt

Morten Jung, Markedschef, Dansk Erhverv: 41870828/mju@danskerhverv.dk

Malene Jæpelt, Chefkonsulent, Dansk Erhverv: 26547691/maj@danskerhverv.dk

---

⁸ RUC. (2022). [Ny bog: Et bedre offentligt-privat samspil kan betyde, at milliarder bruges smartere](#) og CBS. (2023). [HD2 Kontraktret og Udbud | CBS HD](#)